

Adresaci	Uczniowie klas 1-3 szkół podstawowych
Czas trwania zajęć	45 minut
Temat	Piękna Nasza Polska Cała: czym się różni kultura w różnych regionach Polski?
Wprowadzenie	<p>Choć Polska to jeden kraj, w każdej jego części mieszkańcy mogą pochwalić się własnymi tradycjami i folklorem. Poznanie ich pozwala lepiej zrozumieć nasze korzenie i bogactwo kultury ludowej, a także uczy szacunku do dziedzictwa narodowego.</p> <p><i>Lekcja została przygotowana z myślą o uczniach i nauczycielach, którzy wzięli udział w projekcie „Piękna nasza Polska Cała” – festiwal kultury ludowej z zespołem „Mazowsze”. Jej celem jest utrwalenie wiedzy zdobytej podczas wizyty uczniów w Karolinie – zarówno w trakcie spektaklu, jak i warsztatów – dotyczącej różnorodności polskiej kultury ludowej. Może też stanowić wprowadzenie do cyklu zajęć o kulturze ludowej Polski.</i></p> <p>Niniejsza lekcja skupia się na przybliżeniu uczniom elementów kultury ludowej wybranych regionów Polski, z uwzględnieniem muzyki, tańca, rękodzieła i stroju, oraz rozwijaniu świadomości jej różnorodności i bogactwa.</p> <p><i>Jako uzupełnienie, uczniowie mogą zrealizować dodatkowe zadanie – np. odkrywanie i prezentowanie tradycji ludowych własnego lub wybranego regionu.</i></p>
Słowa kluczowe	region, rękodzieło, instrumenty, stroje, tańce, tradycje
Cele ogólne	<ul style="list-style-type: none"> • Zdobywanie wiedzy o różnorodności i bogactwie polskiej kultury ludowej. • Poznanie specyfiki kulturowej wybranych regionów Polski. • Nabywanie wiedzy na temat poszczególnych elementów kultury ludowej w dziedzinie muzyki, tańca, rękodzieła oraz stroju. • Kształtowanie poczucia własnej tożsamości lokalnej i regionalnej. • Budowanie świadomości społecznej i otwartości na różnorodność. • Rozwijanie kompetencji kluczowych: czytania, słuchania, komunikowania się i współpracy w grupie.
Cele szczegółowe	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje, że Polska składa się z poszczególnych regionów, • potrafi wskazać kilka regionów na mapie Polski, • identyfikuje elementy polskiej kultury ludowej (rękodzieło, instrumenty, tańce, stroje), • podaje przykłady tańców regionalnych,

	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje dźwięki ludowych instrumentów, • opisuje charakterystyczne elementy kultury regionalnej np. wybrane instrumenty, przykłady rękodzieła, • współpracuje w grupie i prezentuje wyniki pracy.
Metody i techniki pracy	Opowiadanie i rozmowa kierowana , pokaz i opis, aktywne słuchanie, nauka przez działanie, burza mózgów.
Formy pracy	Indywidualna, grupowa, zbiorowa
Środki dydaktyczne	<ul style="list-style-type: none"> • Mapka Polski pocięta na układankę/puzzle • Zdjęcia elementów rękodzieła • Karta pracy „Rękodzieło regionalne” • Zdjęcia instrumentów ludowych • Nagrania dźwiękowe instrumentów ludowych. • Karta pracy „Tańce regionalne”. • Nagrania fragmentów tańców regionalnych.
Przebieg zajęć	<p>Powitanie</p> <p>Po powrocie do szkoły, w nawiązaniu do udziału uczniów w spektaklu i warsztatach w Karolinie, nauczyciel prowadzi rozmowę w kręgu, zachęcając dzieci do wspominania i dzielenia się wrażeniami. Celem rozmowy jest wprowadzenie do zajęć i utrwalenie doświadczeń związanych z poznawaniem polskich tradycji ludowych. Nauczyciel zadaje pytania otwarte, np.: Jakie tańce i piosenki zapamiętaliście? Co Was najbardziej zaniepokoiło? Jakie emocje towarzyszyły Wam podczas występu? Uczniowie odpowiadają pełnymi zdaniami, opowiadając o swoich przeżyciach</p> <p>Wstęp</p> <p>Nauczyciel rozdaje każdemu dziecku mapkę Polski pociętą na układankę/puzzle, na której zaznaczone są regiony pokazane w spektaklu „Magiczna Podróż” oraz kostiumy z danego regionu. Dzieci układają mapę. Nauczyciel prowadzi rozmowę kierowaną zadając pytania:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Czym są obszary zaznaczone na mapie? (Przypomnienie dla uczniów, że te obszary to poszczególne regiony) - Czy widzieliście gdzieś już taką mapę? Nawiązanie do spektaklu i warsztatów w Karolinie). - Czy potraficie wskazać na mapie naszą miejscowość? (Uczniowie zaznaczają na mapie miejsce swojego zamieszkania). <p>Nauczyciel omawia wspólnie z uczniami:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Regiony w nawiązaniu do ich położenia geograficznego np. morze, góry, granica. - Wiedzę zdobytą podczas wizyty w Karolinie – przypomina, że regiony Polski różnią się między sobą muzyką, tańcem, strojami, językiem i zwyczajami. Zwraca uwagę na bogactwo i różnorodność

kultury ludowej, którą uczniowie będą poznawać w czasie lekcji.

Dla starszych uczniów: nauczyciel może zapytać, które znane im regiony nie zostały zaznaczone na mapie.

Część główną można podzielić na:

a) Stroje ludowe

- Nauczyciel zwraca uwagę uczniów na stroje ludowe przedstawione na mapce. Wyjaśnia, że były to ubrania odświętne, noszone wiele lat temu, w dawnych czasach, przez wcześniejsze pokolenia.

Następnie zadaje pytania:

- Czy wszystkie stroje wyglądają podobnie?
- Czy można je było kupić w sklepie?

(Dzieci zauważają, że stroje ludowe różniły się w zależności od regionu i były wykonywane ręcznie w domach.)

- Nauczyciel zachęca uczniów do porównania ich kolorów i wzorów. Wskazuje, że każdy region miał swój wyjątkowy strój, z którego mieszkańcy byli dumni.

b) Rękodzieło regionalne

- Nauczyciel wyjaśnia, że rękodzieło to przedmiot wykonany ręcznie, z wykorzystaniem naturalnych materiałów i tradycyjnych technik.

- Uczniowie pracują w małych grupach. Każda grupa otrzymuje zdjęcie przedstawiające przykład rękodzieła regionalnego (lelujka kurpiowska, wilamowska skrzynia posagowa, kurpsie kurpiowskie, haft wilanowski). Zadaniem grup jest omówienie otrzymanego przedmiotu i odpowiedź na pytania:

- Co to za przedmiot?
- Z czego jest wykonany?
- Jakie narzędzia są potrzebne, aby go wykonać?
- Do czego służył?
- Czy wiemy, z jakiego to regionu?
- Czy dziś używamy podobnych rzeczy?

- Grupy prezentują swoje wnioski na forum klasy.
- Nauczyciel uzupełnia lub porządkuje informacje, podkreślając związek rękodzieła z danym regionem.
- Uczniowie uzupełniają kartę pracy „Rękodzieło regionalne”, łącząc ilustrację wytworu z jego nazwą, narzędziami niezbędnymi do wykonania oraz regionem pochodzenia.

c) Instrumenty ludowe

- Nauczyciel wspomina o tym, że instrumenty także często były robione ręcznie i różniły się w zależności od regionu.
- Nauczyciel rozwiesza w czterech rogach sali zdjęcia

instrumentów: kozioł biały (Wielkopolska), złóbcoki (Jurgów), burczybas (Kaszuby), diabelskie skrzypce (Kaszuby),

- Uczniowie słuchają kolejnych nagrań dźwięków i ustawiają się przy właściwym instrumencie.
- Przy każdym instrumencie następuje krótka rozmowa: z czego wykonany jest instrument, jak się na nim gra, do czego był używany.
- Aktywność ruchowa – „Zatańcz dźwięk!”: uczniowie ruchem pokazują, jak im się kojarzy brzmienie danego instrumentu.

d) Tańce regionalne

- Nauczyciel wspomina o tym, że w czasach kiedy nie było muzyki mechanicznej, niezbędne do zabawy były instrumenty grające na żywo.
- Nauczyciel rozdaje kartę pracy „Tańce regionalne”. Zadaniem uczniów jest wyszukanie nazw pięciu tańców regionalnych w wykreślance (konik/ Kurpie, osa/ Lubelszczyzna, przodek/ Wielkopolska, dżek/Kaszuby, trojak/Śląsk). Zastanawiają się, jak one mogą wyglądać na podstawie ich nazw.
- Następnie, nauczyciel odtwarza pięć krótkich nagrań. Po obejrzeniu każdego nagrania, uczniowie zastanawiają się, jaki to taniec.
- Uczniowie mogą pracować indywidualnie, w parach lub małych grupach.
- Rozszerzenie: wspólne odtworzenie prostych kroków np. trojaka lub konika.

Podsumowanie:

- Uczniowie wracają do mapy, którą skompletowali na wstępie, dopisując przy regionach poznane instrumenty, rękodzieła i tańce. Młodsze grupy mogą przepisywać wybrane nazwy z tablicy a starsze mogą być zachęcane do wyszukiwania tych nazw w ich kartach pracy.
- Można na tym etapie wspomnieć o gwarze/ językach regionalnych, jako elemencie kultury ludowej, który został omówiony na spektaklu.
- Krótka refleksja:
 - Czego dziś się nauczyliśmy?
 - Do którego regionu chcielibyście pojechać i dlaczego?
- Nauczyciel zachęca uczniów do zbadania tradycji swojego regionu w domu (np. rozmowa z dziadkami o lokalnych zwyczajach).